

14.1.2021

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle – Suomen kestävä kasvun ohjelma

EK kiittää mahdollisuudesta lausua asiaan.

EU:n elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa Suomen taloudelle poikkeuksellisen lisävahvistuksen, joka on hyödynnettävä tehokkaasti. Kansallisen suunnitelman on oltava kunnianhimoinen, jotta voimme edellyttää sitä muiltakin. Muiden maiden elpymissuunnitelmat luovat samalla tärkeitä liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisyrityksille.

Tavoitteeksi tulee asettaa, että rahoituksesta saadaan tehokkain mahdollinen vipu yksityisille investoinneille, talouden kestävä uudistumiselle ja koko Suomen tulevalle hyvinvoinnille. Samalla parannetaan kansantalouden iskunkestävyyttä mahdollisia tulevia kriisejä ajatellen.

Peräänkuulutamme vahvaa panostamista vähähiilisyteen, digitalisaatioon sekä tuotekehitykseen, innovaatioihin ja infrastruktuuriin.

Rahoitusta ei ole tarkoitettu pysyväisluonteisiin menoihin tai budjettiaukkojen tilkitsemiseen. Riittävä EU-tason valvonta sekä kansallisten ohjelmien ja toimenpiteiden läpinäkyvyys ovat välttämättömyys elpymisrahoituksen tavoitteiden saavuttamiselle ja hyväksyttävyydelle.

Kansallisessa rahankäytössä huomioitavat periaatteet

EK:n näkökulmasta tärkeitä periaatteita rahanjaossa ovat:

- **Tuetaan talouden uudistumista.** Koronan talousvaurioiden korjaaminen sekä uudistumista ja kasvua tukevat investoinnit on mahdollista yhdistää. Tämä edellyttää yritysten kilpailukyvyyn vahvistamista.
- Varmistetaan **yritysten**, myös suurten yritysten **mukanaolo**. Tässä Business Finlandin tulisi olla keskeinen rahoituskanava. Hyödynnetään olemassa olevia rahoitusinstrumentteja, mutta luodaan tarvittaessa uusia.
- **Reilu ja avoin kilpailu.** Huolehditaan markkinaehtoisuudesta ja teknologianeutraaliudesta.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka/Liikenne-, energia
ja ympäristöryhmä
Matti Kahra

14.1.2021

- **Kustannustehokkuus.** Massiivista rahoituskokonaisuutta on suunnattava hallitusti. On tavoiteltava suurempia ja vaikuttavampia kokonaisuuksia, eikä hajoteta rahoitusta pieniksi irrallisiksi puroiksi. Rahoituksella ei pidä paikata budjettirahoitusta eikä sille tule asettaa alueellisia allokaatioita. Julkisilla varoilla on mahdollista saada aikaan vipuvaikutusta.

Yllä mainitut EK:n näkemykset ovat melko hyvin mukana valtioneuvoston selonteossa. Erityisesti myönteistä on suurien, vaikuttavien kokonaisuuksien korostaminen. Tämän toteutuminen edellyttää selonteossa mainittujen sisältöjen rohkeaa priorisointia. Kaikkia mainittuja kokonaisuuksia ei voida eikä ole syytä rahoittaa elpymisvälineestä saatavalla rahoituksella kuten selonteossa mainitaankin. Tuemme myös asetettua tavoitetta käyttää vähintään 50 % rahoituksesta vihreään siirtymään. Valitettavasti vihreää siirtymää koskevissa kokonaisuuksissa palveluiden tärkeä rooli jää liian vähälle huomiolle.

Kansallisen ohjelman jatkovalmistelussa tulisi korostaa selontekoa enemmän seuraavia näkökulmia:

- Yhteiskuntien ja yritysten **uudistumista** koronakriisin jälkihoidossa
- **Yritysten** roolia ja tarvetta saada varoilla liikkeelle *erityisesti* yksityisiä investointeja
- Yritysten kilpailukykyistä **toimintaympäristöä** investointien houkuttelussa
- Puhtaasti koronakriisistä toipumiseen tarkoitetut toimialakohtaiset toimenpiteet rahoitettava **kustannustuen** ja vastaavien rahoituskanavien kautta

EK:n viestit EU-tason vaikuttamiseen

- EK peräänkuuluttaa riittäviä ja läpinäkyviä **EU-tason valvontamekanismeja**, jotta kaikki maat käyttävät rahoituksen alkuperäisen uudistumistavoitteen ja EU-kriteerien mukaisesti.
- On varmistettava **valtioneuvoston** yhdenmukainen noudattaminen eri maissa. Unionissa on oltava yhtenäinen käsitys hyväksyttävien tukien peruspiirteistä ja saajakohtaisista määristä, jotta eri alueiden yrityksillä on tasavertaiset kilpailuasetelmat.
- Yritysten on pystyttävä osallistumaan muidenkin jäsenmaiden **julkisiin hankintoihin** tasapuolisilla pelisäännöillä.
- Takaisinmaksuun käytettäviä mahdollisia **uusia omia varoja** on arvioitava huolellisesti. Toteuttamiskelpoisia, riittäviä ja vakaita uusia tulonlähteitä on vaikea löytää. Esillä olleiden esimerkkien osalta on olemassa riski, että ne lisäävät eurooppalaisen elinkeinoelämän kustannuksia, heikentävät kilpailukykyä ja johtavat kauppakumppaneiden vastatoimiin.

Painopiste 2 – Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Keskeisenä osana kestävä kasvun ohjelmaa on vihreän siirtymän ja energiasektorin murroksen vauhdittaminen innovatiivisin ratkaisuin ja uuden teknologian avulla. Ohjelmasta vähintään 50 prosenttia kohdistetaan vihreän siirtymän investointi- ja

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka/Liikenne-, energia
ja ympäristöryhmä
Matti Kahra

14.1.2021

uudistuskokonaisuuksiin. EK jakaa näkemyksen siitä, että edelläkävijyys ilmastotyössä ja sen synnyttämät innovaatiot voivat yhtä aikaa tarjota Suomelle mahdollisuuden vähentää kasvihuonepäästöjä, synnyttää uusia työpaikkoja, kohentaa taloutta ja vientiä, vahvistaa hiilikädenjälkeä sekä edistää luonnon monimuotoisuutta.

Toimialakohtaiset hiilineutraaliustiekartat muodostavat hyvän pohjan vihreän siirtymän investoinneille ja uudistuksille. EK kannattaa niiden hyödyntämistä elpymisvälineen toimeenpanon runkona. Tiekartat tarjoavat laajemman ja tarkemman käsityksen eri toimialojen toimenpiteiden mittakaavasta, kustannuksista, investoinneista, osaa- mistarpeista sekä kasvu- ja vientimahdollisuuksista. Ne auttavat päättäjiä ymmärtämään mm. tutkimus- ja kehittämisrahoituksen kohdentamista, tavoitteiden ja regulation muutostarpeita ja päällekkäisyyksien välttämistä sekä yrityksille keskeistä pyrkimystä kansainvälisen kasvun edistämisestä.

Tiekarttojen toimeenpanossa keskeistä on toimintaympäristön muuttaminen laajasti tukemaan hiilineutraaliuteen siirtymistä ja yritysten investointeja. **Erilaisista paino- tuksista huolimatta keskeistä kaikille tiekartoille on toimintaympäristön sekä sääntelyn ennustettavuus ja kannustimet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi.**

Hiilineutraalius edellyttää ennen kaikkea voimakasta ja systemaattista yhteis- kunnan sähköistämistä, TKI-rahoitusta ja ilmastoratkaisujen viennin mahdollis- tamista. Päästöjen pienentämisen on tapahduttava monessa kohtaa arvoketjua, ja uudenlaisten materiaalien ja tuotantoprosessien tarve on selkeä.

Suomen sähköistäminen puhtaalla tuotannolla on avainkeino hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Sähkön avulla voidaan vähentää päästöjä laajasti eri yhteiskunnan toiminnoissa. Sähkömarkkinoilla on kaikki edellytykset tuottaa riittävä määrä ilmasto- neutraalia sähköä. **Sähköjärjestelmän suuret haasteet liittyvät tuotannon ja kulu- tuksen jokahetkiseen tasapainoon.** Sähköistymisessä edellytyksinä toimivat ja laa- jat sähkömarkkinat, vahvat verkot, joustava kysyntä ja säätövoima, jossa vesivoima on Suomessa keskeisessä roolissa.

Vähähiilisen sähkön hinta ja saatavuus määrittävät sen, toteutuvatko suuret päästövähennykset. Vähähiilinen sähkö voi tulevaisuudessa olla yhä merkittävämpi vetovoimatekijä teollisuuden ja yritysten sijoittautumiselle. Suomen täytyy olla kilpai- lukykyinen investointikohde.

Suomea on laajemmin kehitettävä houkuttelevana investointiympäristönä. Se tarkoittaa ennakoitavuuden lisäksi mm. sujuvia viranomaisprosesseja (luvitukset, kaa- voitus), korkeatasoista T&K- infrastruktuuria ja -rahoitusta, kilpailukykyistä verotusta ja valtion mukanaoloa uuden teknologian korkean riskin investointihankkeissa. Elpy- misvälineen tehokas ja vaikuttava käyttö näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja muu- toksen kiihdyttämiseksi on merkittävä ja tärkeä.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka/Liikenne-, energia
ja ympäristöryhmä
Matti Kahra

14.1.2021

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Matti Kahra
Johtava asiantuntija